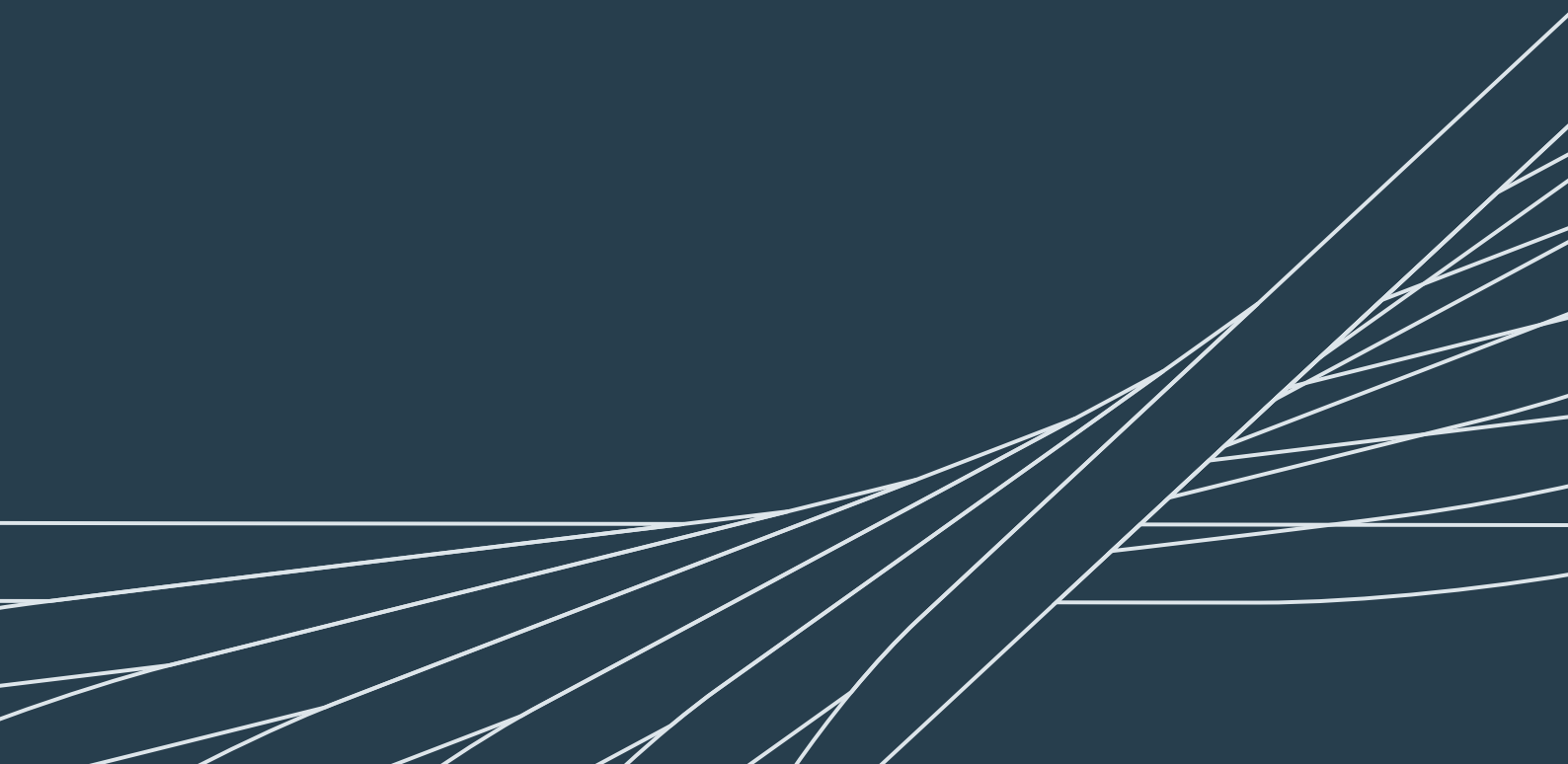

SVENSKT NÄRINGSLIV

BROTTS- BAROMETERN 2024

Förord

Svenska företag bidrar inte bara med ekonomisk tillväxt och sysselsättning utan spelar även en avgörande roll för vår välfärd, trygghet och samhällets förmåga och beredskap att upprätthålla försörjningen under kriser och i krigstid. Men för att näringslivet ska kunna växa, utvecklas och fortsätta vara stabilt krävs det att brottsligheten mot företag tas på allvar.

I denna rapport för 2024 lyfter vi fram företagens utsatthet för brott och de branscher som är särskilt drabbade. Vi visar att otryggheten inte bara är kopplad till fysiska brott som stölder och inbrott, utan även till den snabba ökningen av cyberbrottslighet. Många företag har blivit måltavlor för digitala angrepp som ofta är svåra att förebygga och än svårare att åtgärda. Samtidigt upplever företag att polisanmälningar sällan leder till åtgärder, vilket skapar en ond cirkel där man inte anmäler brott och förtroendet för rättsväsendet urholkas.

Det är tydligt att brott mot företag inte enbart är ett problem för det enskilda företaget – det är ett samhällsproblem. När företag tvingas hantera upprepade brott eller när företagare och anställda känner sig otrygga, påverkar det hela lokalsamhällen. Otryggheten sprider sig till kunder, partners och till gator och torg – långt utanför företagets väggar.

För att vända utvecklingen krävs det samarbete på alla nivåer i samhället och att politiken och rättsväsendet tar problemen på allvar. Företag behöver stöd från kommuner, myndigheter – och varandra – för att kunna förebygga och bekämpa brott effektivt. Det är också avgörande att det brottsförebyggande arbetet utvecklas i takt med att kriminaliteten förändras, inte minst när det gäller att möta de digitala hot som växer i omfattning.

Svenskt Näringsliv är fast besluten att vara en aktiv part i arbetet för att minska företagens utsatthet för brott. Vi vill och kan bidra med lösningar och uppmuntra till ett ökat samarbete mellan näringslivet, rättsväsendet och politiken för att skapa ett tryggare företagsklimat i Sverige. Tillsammans kan vi mobilisera mot brottsligheten och säkerställa att Sveriges företag – stora som små – får de bästa förutsättningarna att fortsätta verka och växa. Så skapar vi inte bara tryggare företag utan också ett säkrare och starkare samhälle för alla.

Lena Nitz
Jurist, Expert brottslighet och trygghet,
Svenskt Näringsliv

Sammanfattning

Den brottslighet som drabbar svenska företag är ett samhällsproblem – inte ett företagsproblem. Svenskt Näringslivs nya rapport visar hur brottsligheten tar sig uttryck och varför bekämpningen av brott riktade mot företag behöver tas på större allvar.

Svenskt Näringsliv kan bland annat visa att:

- 36 procent av företagen utsattes för brott det senaste året. Det motsvarar runt 120 000 företag.
- Företag i handeln, besöksnäringen och byggbranschen var mest utsatta för brott.
- Skadegörelse, stölder, snatterier, inbrott och bedrägerier tillsammans stod för 49 procent av brotten.
- Cyberbrotten utgjorde 6 procent medan sammanlagt 9 procent av brotten rörde trakasserier, hot, utpressning och våld.
- 78 procent av företagen som utsattes för snatterier gjorde det fler än en gång. För stölder och cyberbrott är motsvarande siffror 55 respektive 42 procent.
- Ungefär 10 procent av företagen har avstått från investeringar på grund av oro eller utsatthet för brott.

Det är bara 31 procent av företagen som polisanmäler samtliga brott som de utsätts för. Den främsta orsaken är att en polisanmälan sällan leder till någon åtgärd och att brottet eller brotten inte bedömdes tillräckligt allvarliga.

Svenskt Näringsliv anser att det är viktigt att företagen anmäler alla brott till polisen. Det är avgörande för att både polisen och andra beslutsfattare ska få en bild av hur brottsligheten ser ut, hur den utvecklas och vilka konsekvenser den får, samt förstås för att gärningspersoner ska ställas till ansvar och inte begå fler brott. Om få brott polisanmäls riskerar brottsbekämpningen bli ineffektiv och att politiska beslut uteblir som skulle göra brottsbekämpningen mer träffsäker.

Svenskt Näringsliv kan också visa att de brott som bidrar till mest otrygghet bland företagen är cyberbrott: 25 procent oroar sig för att drabbas av den typen av brott. Runt 15 procent av företagen oroar sig för att drabbas av snatterier och stölder, bedrägerier och skadegörelse medan 12 procent menar att utpressning, hot och våld hör till de brott som bidrar mest till otrygghet.

Företagens utsatthet för brott och den oro för brott som finns bland företagen, visar att brott mot företag behöver tas på större allvar.

De senaste åren har präglats av ett ensidigt fokus på att bekämpa organiserad brottslighet. Det med rätta då det är systemhotande. Samtidigt behöver även förmågan att bekämpa andra brott prioriteras högre för att värna förtroendet för rättsväsendet som undermineras om det är lätt att komma undan med brott som ses som mindre allvarliga såväl som för att motverka rekryteringen till kriminalitet.

Både mängdbrott och brott kopplat till organiserad brottslighet behöver utredas och bekämpas mer effektivt. Inte minst för att brott mot företag är förknippade med flera allvarliga konsekvenser för både samhälle och företag. Det är också betydelsefullt för att värna det seriösa näringslivet och för ett robust totalförsvaret. Satsningar som innebär ett bredare fokus för det brottsbekämpande arbetet ska ses som en långsiktig besparing.

Endast

31%

av företagen polisanmäler samtliga brott som de utsätts för.

Svenskt Näringsliv vill och kan vara en aktiv part och bidra med lösningar som minskar företagets utsatthet för brott. Några av våra rekommendationer är att:

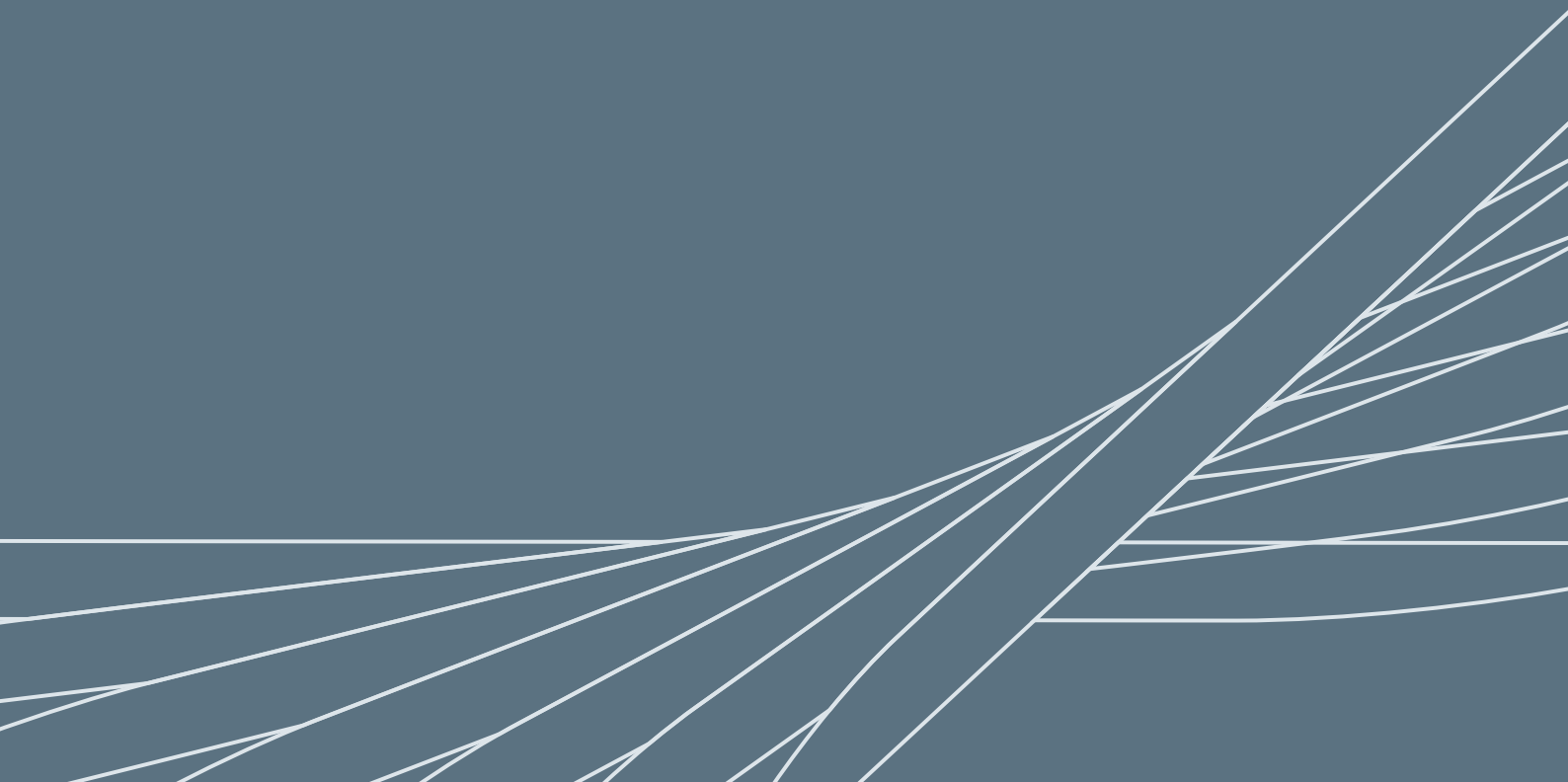
1. Regeringen inrättar en ny sammanhållen roll, till exempel en nationell samordnare inom regeringskansliet, med ett tydligt uppdrag i det brottsförebyggande arbetet, för att öka effektiviteten i arbetet och skapa bättre förutsättningar för långsiktiga strategier, tydligare styrning och ett mer sammanhållet arbetssätt.
2. Polismyndigheten inför nolltolerans mot brott och prioriterar mängdbrotten, för att förhindra normalisering av brott och rekrytering till kriminalitet bland barn och unga.
3. Kommunerna involverar det lokala näringslivet i upprättandet av lokala brottsförebyggande åtgärdsplaner, för att företagets engagemang, resurser och erfarenheter kan göra åtgärderna mer effektiva.

Enskilda företagare kan inte på egen hand värja sig mot brott och otrygghet. Brottsligheten mot företag bottenar i ett omfattande samhällsproblem. Det finns mycket mer att göra för kommuner, polis och andra myndigheter för ett effektivt och systematiskt brottsförebyggande arbete. En viktig del är att i högre grad involvera näringslivet och företagen. Om vi ska kunna vända utvecklingen måste all kraft sättas in från en rad olika aktörer, och vi måste se hur illasinnade aktörer verkar inom många olika fält.

Det behövs en mobilisering för att minska företagets utsatthet för brott och för att öka tryggheten i hela samhället.

Enskilda företagare kan inte på egen hand värja sig mot brott och otrygghet. Det finns mycket mer att göra för ett effektivt brottsförebyggande arbete. En viktig del är att involvera näringslivet i högre grad.

Innehåll

FÖRORD.....	3
SAMMANFATTNING	4
BROTT MOT FÖRETAG ÄR ETT SAMHÄLLSPROBLEM	8
FÖRETAGENS UTSATTHET FÖR BROTT 2024	10
Drygt en tredjedel av företagen har utsatts för brott.....	10
Handeln, besöksnäringen och byggbranschen mest utsatt för brott.....	10
Skadegörelse, stölder, snatterier och inbrott dominerar brotten mot företag	11
Det är vanligt att företag utsätts för brott flera gånger under ett år	14
Företag i mellersta och södra Sverige mest utsatta för brott	14
FÖRETAGEN HAR LÅG TILLIT TILL POLISEN OCH ANMÄLER INTE BROTT ...	16
Sällan brott mot företag utreds och klaras upp.....	16
Låg tillit till polisen leder till att många brott mot företag aldrig anmäls.....	17
Både cyberbrott och mängdbrott skapar otrygghet bland företagen	19
Viktigt prioritera samverkan för träffsäkert brottsförebyggande arbete	22
ALLVARLIGA KONSEKVENSER AV BROTT MOT FÖRETAG	27
Konsekvenser av brott mot företag finns på samhälls- och företagsnivå.....	27
Fyra företag av tio vidtar egna brottsförebyggande åtgärder.....	30
Vart tionde företag har avstått investeringar på grund av oro eller utsatthet för brott	31
INVOLVERA FÖRETAGEN FÖR FRAMGÅNGSRIK BROTTSBEKÄMPNING ...	33
REFERENSER	35
METODBILAGA.....	37

Brott mot företag är ett samhällsproblem

Brottsligheten som drabbar svenska företag är ett samhällsproblem – inte ett företagsproblem. Svenskt Näringsliv vill med denna rapport belysa hur brottsligheten drabbar företag och varför det är avgörande att bekämpningen av brott mot företag tas på största allvar.

Det som blir allt tydligare är hur stor del av den organiserade brottsligheten som riktar sig mot företag. Kriminella nätverk och gängkriminalitet ligger ofta bakom de brott som företagen utsätts för oavsett om det är till exempel bedrägerier, cyberbrott eller stölder (Polismyndigheten 2021 & 2022a; Riksrevisionen, 2023; Stockholms Handelskammare, 2022).

Om man menar allvar med att bekämpa den organiserade brottsligheten behöver brotten som slår hårt mot svenska företag prioriteras mycket högre.

Brottslighetens konsekvenser är allvarliga och sträcker sig från det enskilda företaget som drabbas till samhället i stort. På övergripande samhällsnivå belastas exempelvis rättsystemet med ökade behov av polisutredningar, rättsprocesser och kriminalvård.

Ett annat konkret exempel på en samhällskonsekvens är när brottslighet leder till förändrade vanor och beteenden. Om människor, på grund av hög brottslighet, undviker vissa områden kan det resultera i minskad ekonomisk aktivitet som leder till att företag slås ut. Om företag då väljer att flytta från platsen minskar serviceutbudet och området kommer sannolikt ses som än mer oattraktivt. En nedåtgående spiral är påbörjad med ytterligare negativa sociala och ekonomiska konsekvenser för lokalsamhället. Det finns också tydliga exempel på att företag undviker att etablera sig i brottsutsatta områden och att det, för att vända en sådan negativ trend, krävs större samhällsinsatser och resurser.¹

För det enskilda företaget kan en stöld av till exempel anläggningsmaskiner eller verktyg, göra att produktionen måste ligga nere och att medarbetarna inte kan utföra sitt arbete. Följden av den minskade produktiviteten blir färre skatteintäkter som är det som i förlängningen bygger vår gemensamma välfärd. För små och medelstora företag kan utsattheten för brott till och med påverka deras möjlighet att överleva.

Risken att utsättas för brott bidrar till en oro och rädsla som gör att företag avstår från viktiga investeringar. I många fall känner sig företagare i stället nödgade att lägga stora summor på egna säkerhetslösningar.

Brottsbekämpningen är central för att skapa en vardag fri från brott för företagare och deras anställda såväl som för att värna det seriösa näringslivet och de seriösa företagen som är en absolut majoritet av alla företag. Det är också avgörande för att skydda näringslivets säkerhet och stabilitet, vilket är avgörande för att upprätthålla ett motståndskraftigt samhälle, kritisk försörjningsförmåga och ett robust totalförsvar.

Trots att både regering och myndigheter har börjat uppmärksamma företagens sårbarhet för brottslighet finns det fortfarande mycket kvar att göra för att verkligen ta itu med problemet på ett kraftfullt sätt.²

¹ <https://www.tn.se/naringsliv/36460/unik-kartlaggning-sa-flyr-naringslivet-utsatta-omraden/>.

² <https://www.di.se/nyheter/strommer-brott-mot-foretag-oerhort-viktig-fraga/>.

När brottsligheten dessutom förändras och blir mer komplex som i fallet med bedrägeri- och cyberbrott behöver också det brottsförebyggande arbetet utvecklas. Detsamma gäller för de så kallade mängdbrotten, exempelvis stölder, skadegörelse och snatterier. Dessa brott kan var för sig ses som jämförelsevis ringa men nyckeln är att förstå att just mängden (antalet) brott ofta skadar företagen allvarligt. Mängdbrotten prioriteras allt för lågt från polisens sida trots att de också många gånger kan knytas till gängkriminalitet och ställer till stora problem för företagen.

För att framgångsrikt bekämpa brottsligheten mot företag, och i slutänden säkerställa Sveriges fortsatta välfärd, behöver både det brottsförebyggande och det brottsupplärande arbetet förbättras. Svenskt Näringsliv vill vara en aktiv part och bidra med lösningar. Rapporten avslutas därför med våra viktigaste policyförslag.

Två undersökningar ligger till grund för rapporten

För att beskriva företagets utsatthet för brott har Svenskt Näringsliv under våren/sommaren 2024 genomfört två enkätundersökningar bland sina medlemsföretag. Dels genom sin egen Företagarpanel, dels genom Demoskop.

Svaren har viktats mot det totala antalet företag i Sverige med minst en anställd för att göra resultaten så representativa som möjligt. Enligt SCB:s företagsregister fanns i november 2023 drygt 335 000 företag med minst en anställd.

Se vidare om enkätundersökningarna i bilagan.

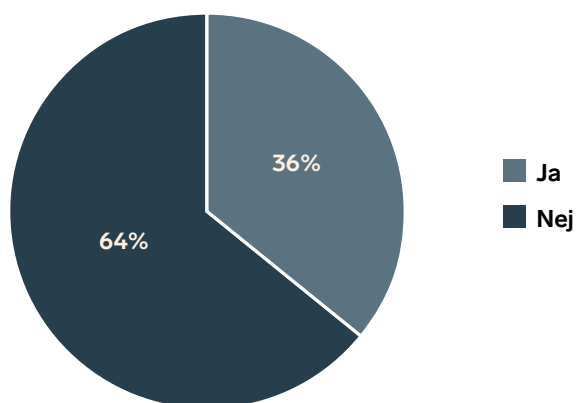
Företagens utsatthet för brott 2024

Drygt en tredjedel av företagen har utsatts för brott

Företagen är en del av samhället och samhällets problem med brottslighet sätter sina spår bland företagen. Att företag utsätts för brott både en och flera gånger under ett år hör till vanligheterna.

Svenskt Näringslivs nya undersökning visar att drygt en tredjedel av företagen har utsatts för brott det senaste året. Det motsvarar runt 120 000 företag.

Diagram 1. Har utsatts för brott de senaste 12 månaderna.

Källa: Svenskt Näringslivs Företagarpanel, april-maj 2024.

Det här innebär en minskning av brottsutsattheten jämfört med Svenskt Näringslivs undersökningar 2022 och 2023. Då svarade över hälften respektive runt hälften (54 och 49 procent) av företagen att de utsatts för brott det föregående året (Svenskt Näringsliv, 2022 & 2023).³

Det ser därmed ut som att det finns en nedåtgående trend i företagens utsatthet för brott men det är svårt att dra säkra slutsatser om huruvida utsattheten för brott de facto har minskat bland företagen.

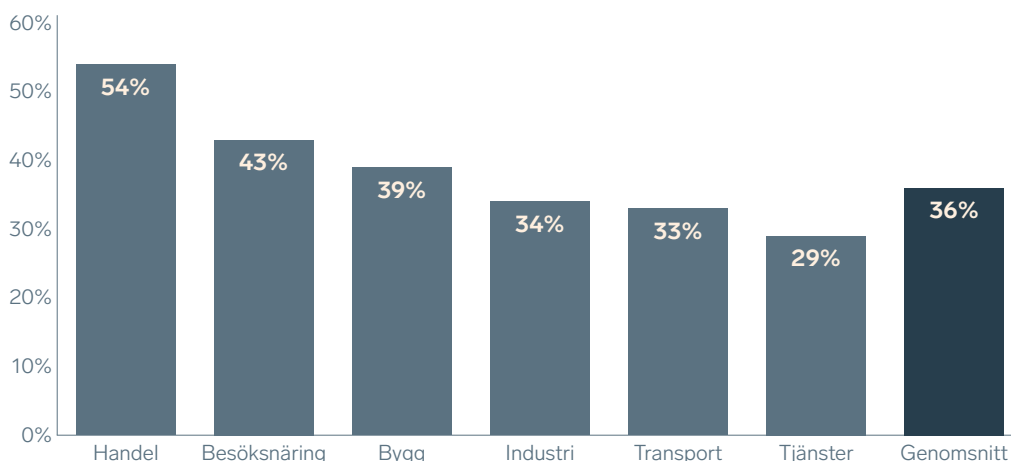
Handeln, besöksnäringen och byggbranschen mest utsatt för brott

Att drygt ett av tre företag utsattes för brott det senaste året gäller alltså i genomsnitt. På den nivån ligger också brottsutsattheten för industrin och transportnäringen. Tjänstesektorn ligger lite under snittet och är den bransch som i något lägre utsträckning drabbats av brott det gångna året.

Mycket vanligare är det att företag i handeln utsätts för brott då mer än vartannat företag uppger att de drabbats. I besöksnäringen och inom byggbranschen är det runt fyra av tio företag som utsatts för brott det senaste året.

³ I Svenskt Näringslivs undersökningar 2018 och 2020 fick företagen svara på brottsutsattheten de senaste två åren i stället för det senaste året som gäller i undersökningarna från 2022. Utsattheten för brott var då 58 respektive 56 procent (Svenskt Näringsliv, 2018 & 2020).

Diagram 2. Utsatthet för brott bland företag i olika branscher de senaste 12 månaderna.

Källa: Svenskt Näringslivs Företagarpanel, april-maj 2024.

Skadegörelse, stölder, snatterier och inbrott dominerar brotten mot företag

Skadegörelse, stölder, snatterier och inbrott samt bedrägerier hör till de vanligaste brott som företag utsätts för. Snatterier drabbas av naturliga skäl framför allt handeln medan inbrott och stölder är vanligast i byggbranschen. Det förklarar att handeln, besöksnäringen och byggbranschen hör till de mest brottsdrabbade branscherna. Dessa så kallade mängdbrott stod för hälften av alla brott som företagen utsattes för det senaste året.

En annan typ av brott som företagen drabbades av är cyberbrott som i korthet kan beskrivas som IT-brottslighet riktad mot datateknik eller som brott som begås med hjälp av datateknik och datanät. Det senaste året uppger sammanlagt 6 procent av företagen att de utsatts för cyberbrott.

Bedrägerier, som 8 procent av företagen utsatts för, har det gemensamt med cyberbrott att det ofta handlar om IT-relaterade brott. Definitionsmässigt hör dock bedrägeribrott till mängdbrott.

En typ av brott som drabbas både företagare och anställda är de som har med trakasserier, hot eller utpressning och våld att göra. Sammanlagt utgör dessa brott 9 procent.

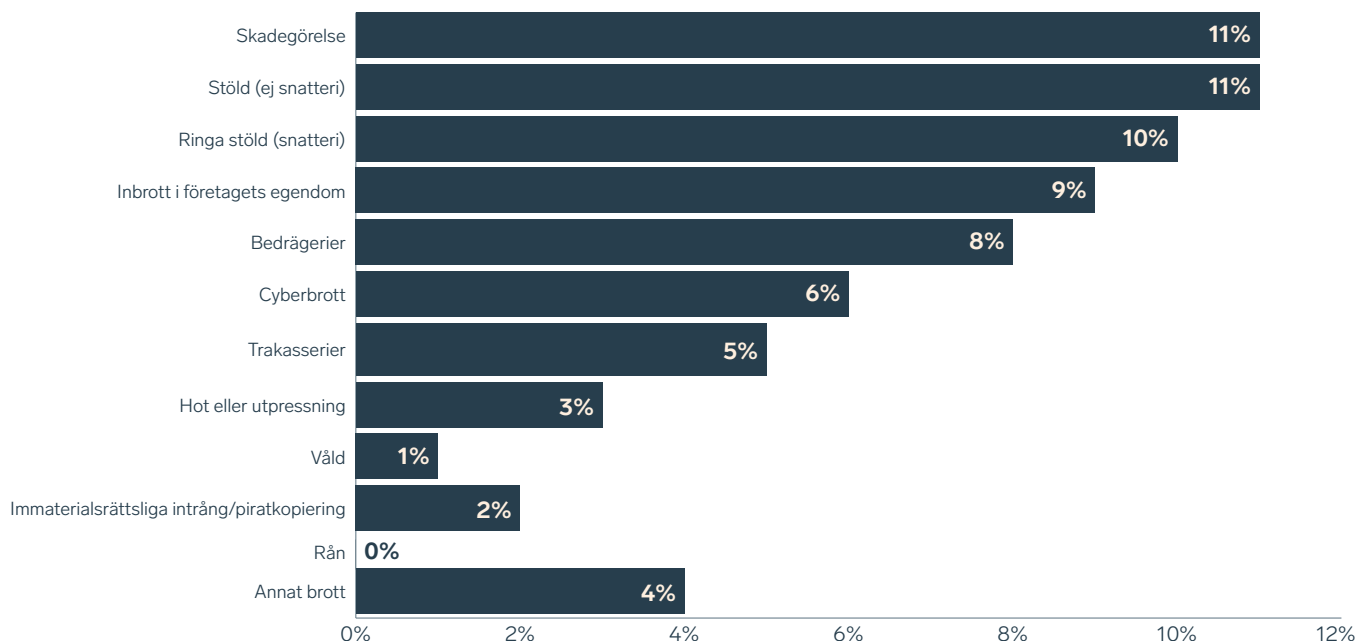
Definition av mängdbrott

Brott som är vanligt förekommande kallas för mängdbrott och de brott som räknas till dessa är enligt polisen bland annat:

- Stöld till exempel av och ur bilar, cykelstöld och butiksstöld,
- Inbrott i bostad,
- Skadegörelse som till exempel klotter,
- Bedrägeri,
- Misshandel, och
- Grov olovlig körning och rattfylleribrott.

Av den totala mängden anmälda brott är ungefär tre fjärdedelar mängdbrott.

Källa: <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/mangdbrott/>.

Diagram 3. Brotten som företagen utsatts för de senaste 12 månaderna.

Not: I kategorin *Inbrott i företagets egendom* ingår anlagd brand i företagets lokaler eller fordon.

Källa: Svenskt Näringslivs Företagarpanel, april-maj 2024.

Några definitioner av brott

I Svenskt Näringslivs två enkätundersökningar har brotten nedan definierats på följande sätt:

- **Ringa stöld (snatteri):** Med ringa stöld avses när något stulits för ett värde om högst 1 250 kronor.
- **Stöld utan eller genom inbrott (ej snatteri):** Med stöld avses när något stulits eller skadats för ett värde om minst 1 250 kronor.
- **Skadegörelse:** Med skadegörelse avses klotter och anlagd brand men det kan också handla om att fastigheter och/eller fordon skadats eller förstörts.
- **Bedrägeri:** Med bedrägeribrott avses att man uppsåtligt blivit vilseledd av någon och att det lett till skada för företaget. Det kan handla om bluffakturor, att bedragare uppgett sig till exempel för att vara VD för ett företag och fått någon på ett företag att göra en pengaöverföring. Det kan även handla om phishing, det vill säga att någon på ett företag fått mejl eller sms och uppmanas klicka på en falsk länk eller ange/verifiera lösenord, ge koder eller bank- och kortuppgifter.
- **Cyberbrott:** Med cyberbrott avses IT-brottslighet som riktar sig mot datateknik eller brott som begås med hjälp av datateknik och datanät för att komma åt information och/eller manipulera system.

Det skiljer sig en del mellan de olika branscherna när det gäller vilka brott som är vanligast och också hur vanliga de är.

I handeln är till exempel stölder mycket utbredd: tre av tio brott är ringa stölder, det vill säga snatterier, och ytterligare två av tio är andra stölder. I besöksnäringen rapporterar företagen att de främst utsatts för skadegörelse och ringa stölder medan företag i byggbranschen framför allt drabbas av stölder och inbrott: de två brottstyperna står tillsammans för 40 procent av alla brott i byggbranschen.

Bedrägerier och cyberbrott förekommer främst i handeln och besöksnäringen samt inom industrin. Dessa brott hör också till de vanligaste i tjänstesektorn.

De vanligaste brotten i olika branscher

Handeln:

- Ringa stöld (snatteri), 31%
- Stöld (ej snatteri), 18%
- Skadegörelse, 16%
- Bedrägeri, 11%
- Trakasserier, 8%
- Cyberbrott, 8%
- Inbrott i företagets egendom, 7%

Besöksnäringen:

- Skadegörelse, 22%
- Ringa stöld (snatteri), 17%
- Trakasserier, 10%
- Bedrägeri, 9%
- Inbrott i företagets egendom, 7%
- Stöld (ej snatteri), 7%
- Annat brott, 7%

Byggbranschen:

- Stöld (ej snatteri), 19%
- Inbrott i företagets egendom, 17%
- Skadegörelse, 11%

Industrin:

- Bedrägeri, 10%
- Inbrott i företagets egendom, 10%
- Stöld (ej snatteri), 9%
- Skadegörelse, 9%
- Cyberbrott, 8%
- Ringa stöld (snatteri), 7%

Transportnäringen:

- Stöld (ej snatteri), 17%
- Skadegörelse, 9%
- Ringa stöld (snatteri), 7%
- Inbrott i företagets egendom, 7%

Tjänstesektorn:

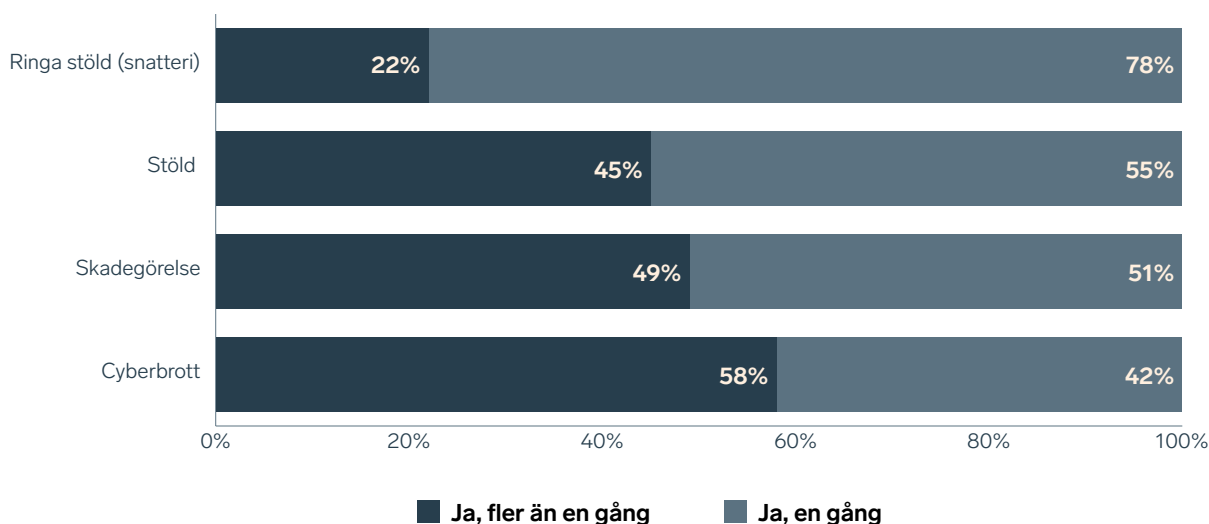
- Skadegörelse, 8%
- Bedrägeri, 8%
- Cyberbrott, 7%

Det är vanligt att företag utsätts för brott flera gånger under ett år

Samma företag utsätts ofta för brott flera gånger under ett år. Det gäller i synnerhet brotten ringa stölder (snatterier) och andra, större stölder. Av alla företag som utsätts för ringa stölder har så många som nära 80 procent utsatts fler än en gång. Motsvarande siffra för stölder är 55 procent.

Det är också förhållandevis vanligt att företag drabbas av brott som skadegörelse såväl som cyberbrott mer än en gång.

Diagram 4. Upprepad utsatthet bland företag som drabbats av brott de senaste 12 månaderna.

Källa: Svenskt Näringsliv/Demoskop, juni-juli 2024.

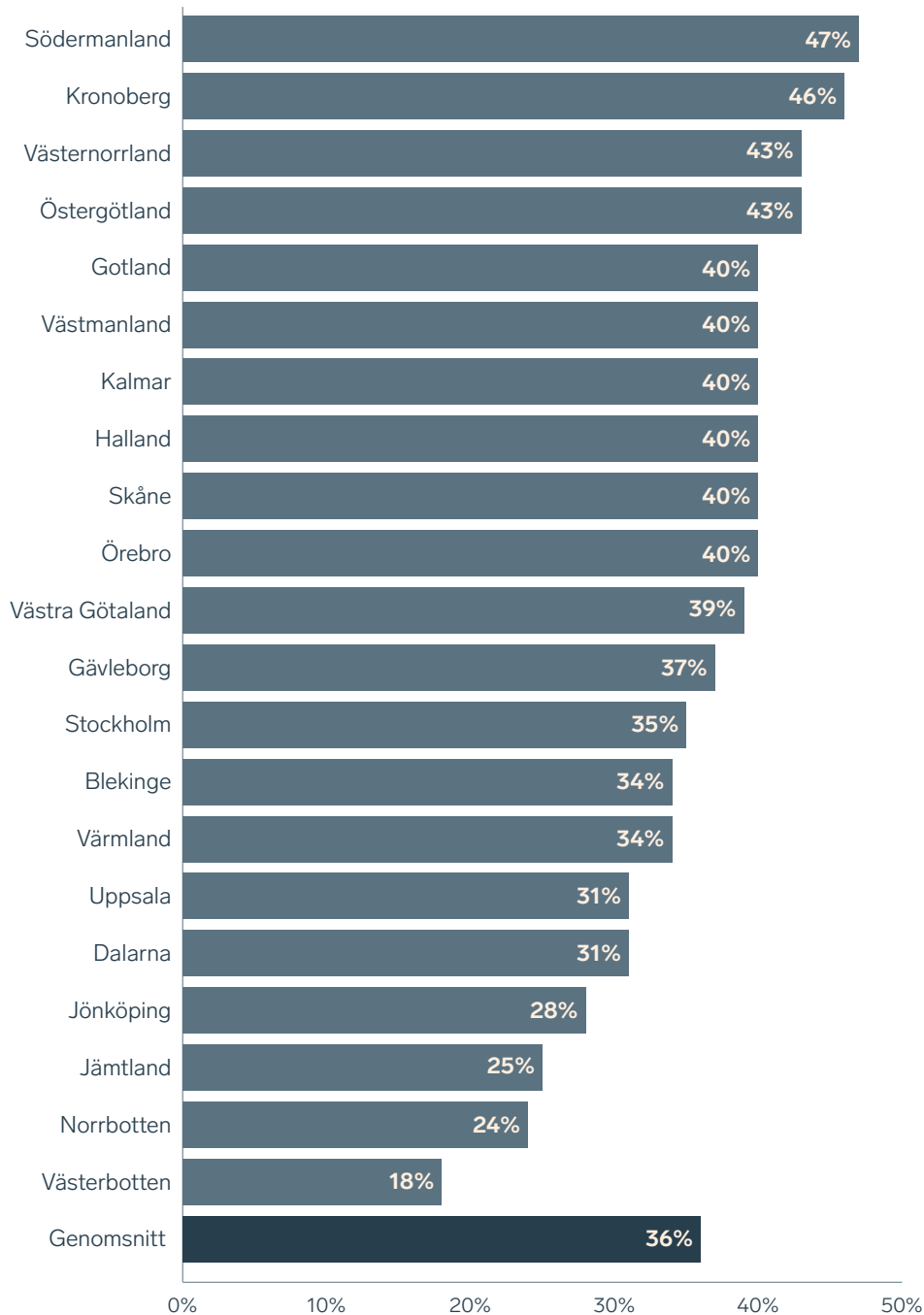
Den upprepade utsattheten för brott bland företagen är hög och det gäller i synnerhet mängdbrotten där ringa stölder sticker ut på ett klart negativt sätt. Det sätter en press på både företag och anställda som jobbar i de branscher där stölder är vanliga.

Företag i mellersta och södra Sverige mest utsatta för brott

Företagens utsatthet för brott skiljer sig geografiskt och det finns stora variationer i brottsutsatthet mellan exempelvis olika polisregioner, län och kommuner. När det gäller mängdbrotten som många företag utsätts för kan det finnas stora skillnader också inom kommuner, inte bara vad gäller omfattningen av utsattheten för brott utan också i brottslighetens karaktär (Svenskt Näringsliv, 2023).

Företagens utsatthet för brott har i Svenskt Näringslivs undersökning brutits ned på länsnivå. Det senaste året har utsattheten varit som störst i Södermanlands och Kronobergs län. Där har nästan vartannat företag utsatts för brott. I ett flertal län i framför allt mellersta och södra Sverige utsattes fyra av tio företag under det senaste året. Allra lägst brottsutsatthet rapporterar företagen i Västerbottens län. Utsattheten är förhållandevis låg också i Norrbottens och Jämtlands län.

Diagram 5. Hur företag i olika delar av landet har utsatts för brott de senaste 12 månaderna.

Källa: Svenskt Näringslivs Företagarpanel, april-maj 2024.

Skälen till att företag i landets mellersta och södra delar är mer brottsutsatta handlar sannolikt i första hand om att brottsligheten i stort tenderar att vara fokuserad till större städer. Företagen i de södra delarna av landet drabbas också mer på grund av närheten till kontinenten och den uppenbara sårbarheten för internationell brottslighet som till exempel stöldlikor (Svenskt Näringsliv, 2023).

Även om det finns geografiska skillnader är brottsligheten ett stort problem för företag i hela landet. Det gör det viktigt att det finns ett väl utvecklat lokalt brottsförebyggande och brottsbekämpande arbete där näringslivet är representerat överallt.

Företagen har låg tillit till polisen och anmäler inte brott

Sällan brott mot företag utreds och klaras upp

Hälften av alla brott som företagen utsätts för är de så kallade mängdbrotten. De brotten hör samtidigt till dem som sällan prioriteras. Riksrevisionen (2023) har granskat hur Polismyndigheten hanterar mängdbrott och riktat stark kritik mot brister i sättet att bedriva utredningar om mängdbrott. Polisen har en ineffektiv organisation och behöver bli bättre på att planera och organisera sitt arbete för bättre förutsättningar att lösa exempelvis stöld- och bedrägeribrott.

Riksrevisionens granskning visar även att polisen, trots ökade anslag och fler anställda, har blivit sämre på att klara upp mängdbrott, trots att dessa brott ofta har samband med organiserad brottslighet:

Många mängdbrott, inte minst bedrägerier och narkotikabrott men även stölder och misshandel, är också sammankopplade med den grova organiserade brottsligheten såtillvida att det är samma individer som är involverade. Med utgångspunkt från dessa förhållanden menar Riksrevisionen att regeringen tidigare borde agerat mer aktivt för en framgångsrik bekämpning även av mängdbrotten (Riksrevisionen, 2023, s. 80–81).

I Polismyndighetens årsredovisning för 2023 framkommer även att utredningsresurserna i högre grad har ”använts för att utreda relativt sett få men komplexa grova brott som exempelvis mord, mordförsök och sprängningar kopplat till gängkriminaliteten” (Polismyndigheten, 2023, s. 51). Det har dragit resurser från mängdbrotten trots att ett avgörande sätt att bekämpa den grova brottsligheten är att utreda mängdbrotten och lagföra gärningspersonerna (Riksrevisionen, 2023).

Svenskt Näringsliv instämmer också i det branschorganisationen Svensk Handel betonar i sitt säkerhetspolitiska program (Svensk Handel, 2023), att just den upprepade brottsligheten är ett omfattande problem. De lyfter att den samspelar med den så kallade mängdrabatten,⁴ som nära på gör det riskfritt att upprepade gånger stjäla i butiker. Det beror på att ringa stölder (snatterier) inte påverkar straffvärdet om en gärningsperson blir dömd för ett grövre brott. Svensk Handel menar att det får konsekvenser i form av att mindre allvarliga brott aldrig utreds. Av det skälet vill de att mängdrabatten slopas:

Utgångspunkten måste vara att fler brott än det grövsta ska räknas in i bedömningen av straffvärdet vid straffmätningen. Dagens mängdrabatt måste därför slopas. I stället vill Svensk Handel se en straffmätning som dels leder till att varje begånget brott utreds, dels innebär en straffskärpning för upprepade brottslighet. Att begå många brott är trots allt värre än att begå få (Svensk Handel, 2023, s. 3–4).

Även cyberbrott är nära kopplade till organiserad brottslighet (Stockholms Handelskammare, 2022; Trusec, 2024). När Brottsförebyggande rådet (Brå) undersökte polisens arbete med cyberbrott blev den samlade bilden att infrastrukturen för utredning av komplexa cyberbrott fortfarande var under uppbyggnad och att den också var sårbar, samt

Mängdbrott, har ofta samband med organiserad brottslighet. Ett avgörande sätt att bekämpa den grova brottsligheten är att utreda mängdbrotten och lagföra gärningspersonerna.

⁴ Mängdrabatt innebär att en gärningsperson får ett samlat straff med utgångspunkt i det allvarligaste brottet som är mindre än summan av straffvärdet för samtliga brott. Regeringen har aviserat att man vill ta bort mängdrabatten och det har också utretts i SOU 2023:1, ”Skärpta straff för flerfaldig brottslighet”. Utredningens förslag bereds.

att det saknades en tydlig samordningsfunktion på nationell nivå. Brottsförebyggande rådets slutsats var att det behövdes:

...ett mer uthålligt utredningsarbete, att enskilda ärenden inte läggs ner för fort, och där polisen får bättre möjligheter att identifiera och samordna ärenden som härrör från samma kriminella aktör, både regionalt och nationellt, till exempel genom att arbeta i team där det ingår representanter från såväl regionerna som det nationella IT-brottscentrumet. Ett mer uthålligt arbete skulle också ge bättre möjligheter att arbeta fram utredningsunderlag som kan vara till nytta i internationella polisoperationer mot den organiserade cyberbrottsligheten (Brå, 2022, s. 14).

Brå (2022) lyfter också särskilt att många dataintrångsbrott sker över nationella gränser och att det särskilt gäller komplexa dataintrång såsom överbelastningsattacker och utpressning genom skadlig kod. Det handlar ofta om att kriminella grupperingar i andra länder genomför organiserade attacker mot bland annat svenska företag. Utredningar av den här typen av brott kräver också väl fungerade och effektiva samarbeten mellan rättsväsenden i olika länder. Det gör utredningsarbetet än mer komplicerat.

En utmaning som Brå (2022) pekar på är också att företag inte heller vill blotta att de utsatts för exempelvis dataintrång eller cyberattacker då det är känsligt. Också det försvårar polisens utredningsarbete.

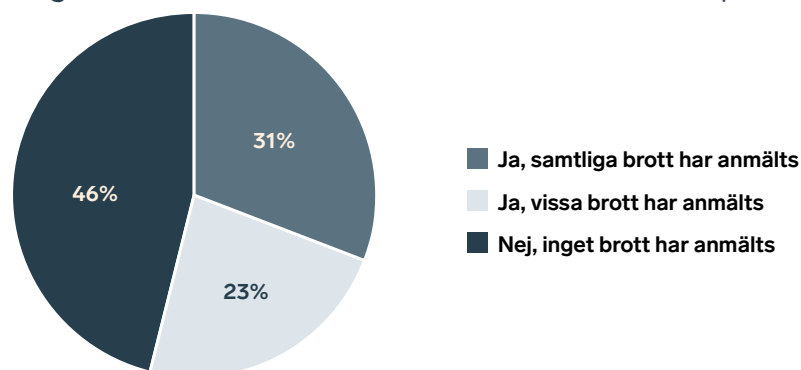
Låg tillit till polisen leder till att många brott mot företag aldrig anmäls

När utredningar av brott mot företag inte är särskilt högt prioriterade av polisen får det konsekvenser. Det syns inte minst när Svenskt Näringsliv mäter i vilken grad företagen ser det som värt det att polisanmäla de brott de utsätts för.

Av de företag som utsatts för brott det senaste året är det enbart var tredje som polisanmält alla brott de drabbats av och var fjärde har anmält vissa brott. Det innebär att nästan vartannat brottsutsatt företag inte alls anmält de brott som ägt rum till polisen. Jämfört med Svenskt Näringslivs förra undersökning (Svenskt Näringsliv, 2023) har andelen företag som inte polisanmält något brott alls ökat med 12 procent.

Andelen företag som inte polisanmält något brott alls har **ökat med 12 procent sedan 2023.**

Diagram 6. Har brott som inträffat de senaste 12 månaderna polisanmälts?

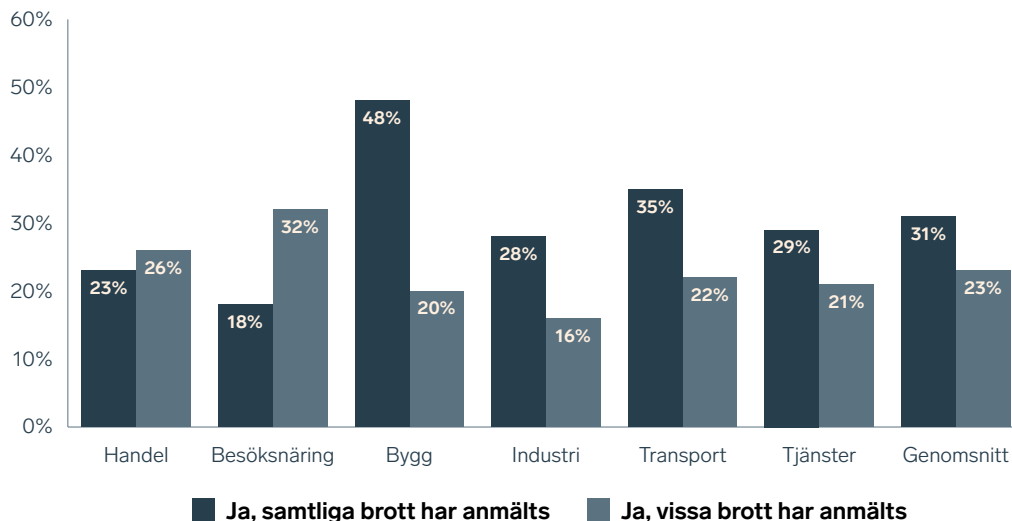
Källa: Svenskt Näringslivs Företagarpanel, april-maj 2024.

Den främsta orsaken till att företag inte anmäler alla brott de utsätts för är att en polis-anmälan sällan leder till någon åtgärd. Det svarar två av tre företag. Ett annat vanligt skäl till att inte samtliga brott anmäls är att brottet eller brotten inte bedömts vara tillräckligt allvarliga. Det uppgav fyra av tio företag.

Det sistnämnda kan rimligen kopplas till vilka brott som är vanliga att drabbas av för företag i olika branscher. Inom byggbranschen polisanmäler nästan hälften av företagen samtliga brott. Troligen kan det kopplas till att stölder, skadegörelse och inbrott hör till de vanligaste brotten och att de påverkar verksamheten. Det är också vanligare att brotts-utsatta företag inom transportnäringen polisanmäler samtliga brott. Det gör drygt en tredjedel. Också inom transport är det vanligt med stölder och skadegörelse.

Handeln som är mest brottsutsatt av alla branscher präglas av att få företag anmäler samtliga brott. Det är färre än en fjärdedel av de brottsutsatta företagen som gör det. Det kan ha att göra med att ringa stölder (snatterier) är så vanliga.

Besöksnäringen ligger allra lägst när det gäller i vilken grad de brottsutsatta företagen polisanmäler samtliga brott. Det kan sannolikt förklaras av att företagen inte ser de brott som de utsätts för som tillräckligt allvarliga för att anmälas. Besöksnäringen är också den bransch, som tillsammans med handeln, är mest drabbad av trakasserier. Även det kan dra ned viljan att anmäla brott till polisen då det är obehagligt att möta gärningspersonen i en rättegång.

Diagram 7. Har företag i olika branscher polisanmält brott som inträffat de senaste 12 månaderna?

Källa: Svenskt Näringslivs Företagarpanel, april-maj 2024.

Det är dessutom bara drygt var tionde företag som känner sig nöjda med polisens arbete med att utreda och klara upp de brott som har drabbat företaget det senaste året. Varannan är missnöjd och var tredje svarar att de varken är nöjda eller missnöjda med polisens arbete (Svenskt Näringsliv/Demoskop, juni-juli 2024).

Slutsatsen är att många företag ser det som mer eller mindre meningslöst att polisanmäla brott som de utsätts för oavsett om det gäller mängdbrott eller cyberbrott. Det är allvarligt då det innebär att förtroendet för polisen är lågt. Det leder också till att brotten mot företag underskattas och osynliggörs, samt till en sned och snäv bild av företagets utsatthet för brott.

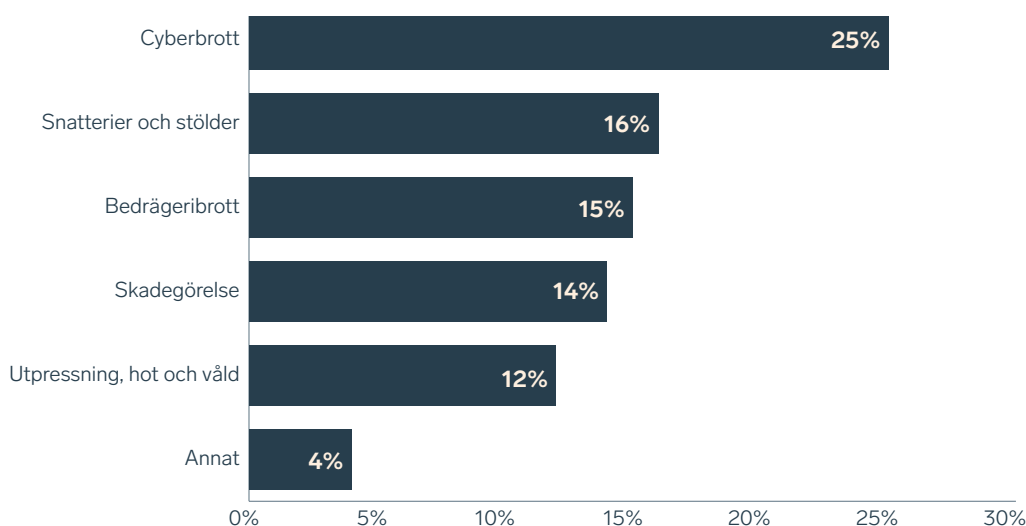
Svenskt Näringsliv anser att det är viktigt att företagen anmäler alla brott till polisen. Det är avgörande för att både polisen och andra beslutsfattare ska få en bild av hur brottsligheten ser ut, hur den utvecklas och vilka konsekvenser den får, samt förstås för att gärningspersoner ska ställas till ansvar och inte begå fler brott. Om få brott polisanmäls riskerar brottsbekämpningen bli ineffektiv och att politiska beslut uteblir som skulle göra den mer träffsäker. Då kan konsekvenserna för företagen bli ännu allvarligare och förtroendet för samhällskontraktet riskerar att urholkas.

Både cyberbrott och mängdbrott skapar otrygghet bland företagen

De brott som bidrar till mest otrygghet bland de företagare som svarat på Svenskt Näringslivs Demoskop-undersökning är cyberbrott. Det uppger 25 procent. Det är en betydligt högre andel än de som oroar sig för snatterier och stöld, bedrägeribrott och skadegörelse även om oron för dessa brott också är stor. Runt 15 procent av företagen säger att dessa brott skapar otrygghet.

Drygt var tionde menar även att utpressning, hot och våld hör till de brott som bidrar mest till otryggheten.

Diagram 8. Vilken typ av brott bidrar mest till otrygghet hos dig, dina anställda och ditt företag?

Källa: Svenskt Näringsliv/Demoskop, juni-juli 2024.

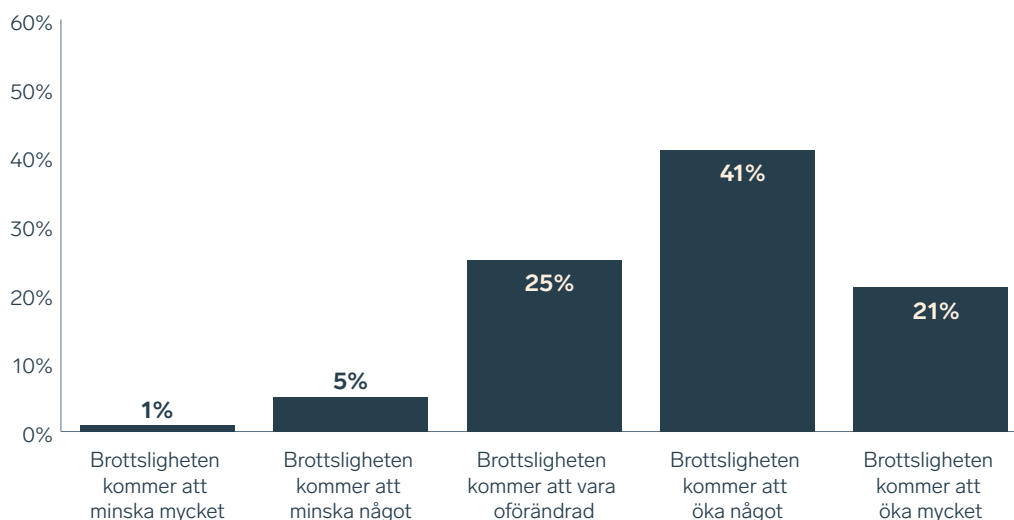
Resultatet visar alltså inte minst att det finns en stor oro kring just cyberbrott men också bedrägeribrott, som kan liknas vid dessa. Det kan rimligen knytas till att den här typen av brott ökar och att det är svårt för företagen att själva skapa rutiner och ha ett fullgott skydd mot den här brottsligheten, som blir alltmer sofistikerad.

En rapport från Truesec (2024) har bland annat stort fokus på ransomware-attacker. Det är en form av cyberbrott som riktar in sig på ”högprofilerade offer” där förövarna låser offrens data till dess att de går med på att betala en lösensumma.⁵ Truesec menar att de framgångsrika ransomware-attackerna i de nordiska länderna har nått en platå 2023, vilket kan kopplas till att de största företagen har börjat förbättra sin cybersäkerhet. Det innebär samtidigt att de som utför attackerna nu i högre grad riktar sig mot mindre företag (med upp till 500 anställda) där man kan nå framgång även om de företagen inte kan betala lika stora lösensummor som stora företag. Ransomware-attackerna fortsätter öka och det blir minst lika viktigt för mindre företag att investera i cybersäkerhet (Truesec, 2024).

Något som är unikt för cyber- och bedrägeribrotten är också att aktörerna kan delas in i statliga (främmande makt), kriminella, ideologiskt motiverade samt enskilda individer. Den globala ökningen av cyberbrott beror till stor del på att den kriminella marknaden har utvecklats och erbjuder verktyg och tjänster för att begå brott. Det finns ”brottsupplägg till salu” på den globala brottsarenan vilket gör att det finns goda möjligheter att expandera och utföra fler bedrägerier eller cyberrelaterade brott (jmf. Truesec, 2024).

En majoritet av företagen tror också att brottsligheten i samhället kommer att öka något eller mycket det kommande året. Det är ytterst få som tror att brottsligheten i samhället kommer att minska.

Diagram 9. Hur tror du brottsligheten i samhället kommer att förändras det kommande året?

Källa: Svenskt Näringsliv/Demoskop, juni-juli 2024.

Cyber- och bedrägeribrott skapar stor otrygghet bland företagen. Det finns ett berättigat behov av ökat fokus på att förhindra cyberbrottslighet och bedrägerier. Det får dock inte leda till att mängdbrotten glöms bort. Även de orsakar otrygghet bland företagare och anställda och behöver prioriteras högre.

⁵ <https://nordvpn.com/sv/cybercrimes/?srsltid=AfmBOop1HeW8ZyXhV06KWcXAZIaouNP35hNE3Ihn48aRl6Wlc4iqZpRm>.

” Den första tiden efter attacken var jobbigast!

Mattias Westberg är VD för Petterssons Charkuteri. Företaget är inriktat på mathantverk i liten skala med fokus på kvalitet och tradition. Småskalighet är huvudfokus för verksamheten som ligger i Norrbotten. Företaget drabbades av en cyberattack i februari 2022.

– Det var en fredag vid 7-tiden på morgonen när jag fick ett samtal från en kollega som sa att det inte gick att använda datorerna. När jag kom till jobbet gick jag direkt till serverrummet och startade om, tog en kaffe och tänkte läsa tidningen men jag kunde inte heller använda min dator.

– Jag väntade en stund innan jag gick tillbaka till serverrummet men upptäckte att vi inte heller hade någon internetuppkoppling. Då ringde jag vår IT-partner som kunde konstatera att vi hade blivit hackade.

På fredagseftermiddagen kom IT-partnern och hämtade servern och back up-filerna, men allt var krypterat och krypteringen gick inte att få bort. Mattias Westberg upptäckte då också en textfil på sin egen dator där det stod: "Var lugn, era filer är säkra, ni måste logga in på Darknet för att få tillbaka dem."

– Och så begärde de 300 000 kronor. Men vi bestämde ganska snabbt att vi inte ville betala. Vi ville inte chansa på det.

För att få verksamheten att fungera under fredagen berättar Mattias Westberg att de var tvungna att skriva plocksedlar för hand. Det visade sig att de kunde mejla, vilket gjorde att säljarna kunde mejla vad kunderna hade beställt och att kundernas ordrar kunde skrivas ut och då gick det att plocka ihop varorna. Så höll det på hela fredagen.

– Men på måndagen fick jag fundera på vad vi skulle göra. Vi kunde inte fortsätta som på fredagen. Det slutade med att vi lade upp alla kunder och artiklar på nytt. Jag fick leta i gamla papper för att se vad det kostade, det de vill köpa.

– Sen hade jag recepten, på min dator hemma.

Konsekvenserna för verksamheten var alltså att de fick börja om på nytt och dessutom behövde hela bokföringen för 2021 göras om och det påverkade även 2022.

– Det var kostsamt och dyrt. Eftersom vi aldrig betalade fick vi börja om och satsa på att komma i gång, i stället för att fokusera på produktutveckling.

– All information för dem var i stort sett oanvändbar men det ställde till stora problem för oss. Jag fick lägga mycket tid själv och det kostade oss runt en halv miljon kronor, säger Mattias Westberg.

– Det är mycket pengar för oss som är ett litet företag. Vi visste inte heller att försäkringen inte täckte det här och att det är jättedyrt att ha en extra försäkring.

De begärde **300 000 kronor för att vi skulle få tillbaka filerna.** Men vi bestämde ganska snabbt att vi inte ville betala.

Viktigt prioritera samverkan för träffsäkert brottsförebyggande arbete

Det finns flera nationella strategier och lagstadgade krav på hur det brottsförebyggande arbetet ska gå till.

Enligt det nationella brottsförebyggande programmet ”Tillsammans mot brott” (Regeringskansliet, 2017) betonas att situationer och tillfällen där företag kan utsättas för brott behöver motverkas på ett mer systematiskt sätt och att det är viktigt att samverka mellan olika aktörer fungerar väl.

Polisens ansvar är självskrivet och i Polismyndighetens strategi för det brottsförebyggande arbetet nämns näringslivet i samband med behovet av samverkan för ett välfungerande brottsförebyggande arbete (Polismyndigheten, 2022b). Så sent som sommaren 2023 lagstodades även kommunernas ansvar för det brottsförebyggande arbetet (Brå, 2024). Kommunerna ansvar innebär bland annat att de är skyldiga att ta fram en lägesbild över brottsligheten inom kommunens geografiska område, besluta om en åtgärdsplan för att förebygga brott och arbeta för att etablera samverkan med andra relevanta aktörer än polisen. I grunden är det kommunernas och polisens ansvar att förebygga brottsligheten men vikten av samverkan poängteras.

Det finns en **stark koppling mellan flera av mängdbrotten och gängkriminalitet** vilket betyder att om mängdbrotten prioriteras högre kommer man lättare åt gängkriminaliteten.

Under 2024 har regeringen tagit fram två nya strategier. Den ena är den nationella strategin mot organiserad brottslighet, “Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet” (Regeringskansliet, 2024a). Där är utgångspunkten att den organiserade brottsligheten måste bekämpas med ”samhällets samlade förmåga”. I det är fördjupad samverkan mellan statliga myndigheter, kommuner, regioner, näringsliv och civilsamhälle viktigt. Den andra nya strategin är ”Barriärer mot brott – en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk och annan brottslighet”. Den har fokus på åtgärder för att bryta rekryteringen och förebygga att barn och unga dras in i (gäng-) kriminalitet. Vikten av samverkan mellan myndigheter, kommuner, regioner, näringsliv och civilsamhälle betonas även i denna (Regeringskansliet, 2024b).

Det finns därmed höga ambitioner, tydliga krav och mycket kunskap och erfarenheter som bättre kan tas tillvara för att nå ett mer strukturerat och träffsäkert brottsförebyggande arbete i praktiken. En viktig poäng är att utgå mer från att olika typer av brott kräver olika typer av fokus och åtgärder.

Mängdbrotten

Mängdbrotten hör till de brott som företagen ofta drabbas av och de utförs ofta av fysiska personer på fysiska platser. Då behöver det brottsförebyggande arbetet riktas mot att göra det svårt att begå brott. Det är viktigt med säkerhetsrutiner, lås och larm och liknande men det är i sig inte tillräckligt. Brotsdrabbade platser och tidigare brottutsatta platser och verksamheter behöver få extra stöd.

Det sistnämnda blir tydligt också utifrån Tidningen Näringslivets artikel ”Unik kartläggning: Så flyr näringslivet brottsutsatta områden”, som bland annat handlar om en kartläggning som analys- och dataföretaget Prospect Mapping har gjort. Den visar att näringslivet väljer bort att etablera sig i brottsutsatta områden på grund av att förutsättningarna att bedriva verksamhet har försämrats och för att kriminalitet gör det mer osäkert. Ett tydligt exempel är att det finns få livsmedelsbutiker och att de stora livsmedelskedjorna sällan har butiker i brottsutsatta områden.⁶ En rapport från Livsmedelshandlarna (2023) menar dock att utvecklingen går att vända och att det handlar om att det behöver finnas engagerade företag och samverkan inte minst med kommun, socialtjänst och skola, samt att polisen behöver vara närvarande. Brottsligheten har kommit att bli ett av de största hoten mot företagandet i Sverige. Svenska företag är överens om att minskad brottslighet och ökad trygghet är en av de mest prioriterade frågorna för att förbättra det lokala företagsklimatet. Tillsammans med Brå, Polisen och Länsstyrelserna i Sverige har Svenskt Näringsliv därför tagit fram en vägledande guide med fokus på näringslivet och dess viktiga roll i brottsförebyggande arbete – *Tillsammans med näringslivet mot brott och otrygghet*⁷.

Ett sätt att minska brottsutsattheten är till exempel att skapa ”trygga zoner” genom att rikta polisiära resurser till platser där otryggheten är stor och där många brott begås. En viktig del av trygghetsarbetet i ett område handlar också om god belysning, att ta bort klotter och att det är städlat och rent (Stockholms Handelskammare, 2017). Här är både polisen och kommunerna helt centrala aktörer.

Det är lätt att tro att mängdbrott är mindre allvarliga och därför inte behöver prioriteras, men Riksrevisionen (2023) visar att det finns en stark koppling mellan flera av mängdbrotten och gängkriminalitet. Det betyder att om mängdbrotten prioriteras högre kommer man lättare åt gängkriminaliteten. Att bekämpa mängdbrotten är viktigt också för levande och trygga lokalsamhällen.

⁶ <https://www.tn.se/naringsliv/36460/unik-kartlaggning-sa-flyr-naringslivet-utsatta-omraden/>.

⁷ https://www.svensktnaringsliv.se/bilder_och_dokument/msxx00_tillsammans-med-naringslivet-mot-brott-och-otrygghet-updatepdf_1181429.html/tillsammans-med-naringslivet-mot-brott-och-otrygghet-update.pdf

” Vi vill vara en del av att göra något åt samhällsutmaningarna!

Frida Bergman driver tillsammans med sin man, en ICA Kvantum-butik på Södermalm i Stockholm. Butiken ligger i ett brottsutsatt område. I närheten finns exempelvis en öppen drogscen och även en del av regionens missbruksvård.

Hot och våld var en stor del av vår vardag och det var så illa att det blev ett arbetsmiljöproblem.

Handeln hör till en av de mest brottsutsatta branscherna och på frågan hur utsattheten sett ut lite längre tillbaka i tiden säger Frida Bergman:

– Vi öppnade i oktober 2020 och det geografiska läget är utmanande. Det började bättre än väntat men det eskalerade med brott och hotfulla situationer och vi behövde göra något drastiskt. Inte det gamla vanliga, utan något nytt.

– Hot och våld var en stor del av vår vardag och det var så illa att det blev ett arbetsmiljöproblem och några sade upp sig på grund av att den upplevda tryggheten blev sämre.

Brottens konsekvenser knyter Frida Bergman framför allt till arbetsmiljöproblem och ekonomi, men också att kunderna kan uppleva obehag och otrygghet.

Stölderna, inte bara de traditionella utan också att det fuskas och stjäls i självscanningsområdet och snabbkassorna leder till ökade kostnader – för varor som stjäls, i form av svinn och att det krävs åtgärder. Den psykosociala arbetsmiljön blir också sämre. Dels leder det till oro bland medarbetarna, dels till att yrkesstoltheten blir naggad i kanten på grund av det man utsätts för.

– Vi har många unga som jobbar kvällar och helger och det kan vara deras första jobb. Det är otroligt tråkigt.

Utsattheten har gjort att de byggt om för att göra butiken säkrare och tryggare och för att göra det svårare att stjäla. Kostnaderna för utbildning, bevakning och personal har också blivit högre för att det behövs mer personal.

Det nya aktiva och strategiska arbetet för att minska utsattheten för brott bygger på flera delar men Frida Bergman menar att den absolut viktigaste punkten är samverkan – och

att de skördar frukten av den idag.

– Vi samverkar med Södermalmspolisen, ICA-handlarnas förbund, Södermalms stadsdelsförvaltning och även till viss del med Stockholm parkering. Samverkan är nummer ett!

– Sen är det det strategiska arbetet i butiken. Vi utbildar och kommunicerar kring de här frågorna och det lyfts dagligen. Säkerhetsrutiner och avstämningar är viktigt.

De har även ökat bevakningen och har butiks-kontrollanter. Vi har en poliskamera utanför som vi jobbar på att få ha permanent och planerar att utöka sin egen kamerabevakning. I kassazonen har de nya rutiner för kontroller och det finns en noggrannhet kring hur de exponerar varor – att de gör det med eftertanke, utifrån vad som är attraktivt att stjäla.

Något som Frida Bergman lyfter som särskilt viktigt är att de polisanmäler alla brott.

– Det är jätteviktigt. Det kan ge vissa personer tillträdesförbud och även om vi inte fysiskt kan hindra någon från att gå in i butiken kan det leda till åtal. Det är ett medel för oss att sätta emot brottslig verksamhet och hos oss har det fungerat bra.

Det arbete som Frida Bergman leder för att öka tryggheten för såväl medarbetare som kunder kräver mycket engagemang, tid och pengar, men det fungerar.

– Vårt arbete är framgångsrikt, även om vi fortfarande har problem. Framgången hänger på samverkan och på det strategiska arbetet med utbildning, rutiner och att anmäla alla brott även om det är väldigt tidskrävande. Men det är viktigt för statistiken och tillträdesförbudet.

– Vi måste synliggöra problematiken.

Bedrägeri- och cyberbrott

Bedrägeri- och cyberbrotten utmanar både företagens och samhällets förmåga att hinna anpassa och skydda sig. Sverige är ett land med en hög nivå på digitalisering. Nivån på cybersäkerhet är dock klart lägre enligt en rapport från Stockholms Handelskammare (2022). Gapet mellan nivån på digitalisering och cybersäkerhet måste slutas för att minska företagens utsatthet för IT-relaterad brottslighet.

Cyberbrotten är allvarliga för näringslivet för att de drabbar företagens verksamhet på ett mer genomgripande sätt. Det finns också starka ekonomiska drivkrafter bakom brotten eftersom det finns stora pengar att hämta. De företag som drabbas utpressas ofta på stora belopp. Brotten har också blivit alltmer sofistikerade och det är vanligt att kriminella nätverk ligger bakom dem.

Både cyber- och bedrägeribrott kan utföras från vilken plats i världen som helst. De kräver inte ett fysiskt möte ”i tid och rum” utan brotten begås med hjälp av datateknik och datanät. Svenska företag möter cyber- och bedrägerihot i stor omfattning och såväl cyberattacker som bedrägerier och bedrägeriförsök har ökat kraftigt (Stockholms Handelskammare, 2022; Polismyndigheten, 2022a).

Företagen har svårt att på egen hand skapa rutiner och skydd mot den här typen av avancerade brott. Polismyndigheten (2022a, s. 7) menar också själv att brottsutvecklingen inom bedrägeriområdet ”ställer nya och högre krav på en mer effektiv brottsbekämpning” men att man samtidigt ”saknar en gemensam struktur och strategi”.

Cyber- och bedrägeribrott har en stark koppling till organiserad brottslighet och även till antagonistiska aktörer. Att bättre stötta företagen att stå emot cyber- och bedrägeribrott skulle därmed vara ett viktigt sätt att motverka den brottslighet som gör att de organiserade brottslingarna många gånger får tillgång till stora ekonomiska resurser.

Umaningar och utvecklingsområden för det brottsförebyggande arbetet i Sverige

Brottsförebyggande rådets senaste utvärdering av det brottsförebyggande arbetet i Sverige (Brå, 2024) lyfter att det under flera år pågått en ambitionshöjning – på lokal, regional och nationell nivå. Inget tyder enligt Brå på att ambitionshöjningen kommer att avta. Däremot är det viktigt att det brottsförebyggande arbetet förbättras ytterligare på grund av samhällsutvecklingen.

En utmaning framöver antas enligt Brå (2024) vara att behålla fokus på det lokala brottsförebyggande arbetet genom aktuella problem- och lägesbilder såväl som åtgärder relaterade till dessa. Det är i det lokala arbetet som risken för en negativ utveckling snabbast och lättast kan upptäckas och förebyggas:

Det är av yttersta vikt att alla kommuner och lokalpolisområden säkerställer att det finns en lokal lägesbild som gör att det går att fatta beslut och sätta in åtgärder som är väl underbyggda för att förebygga brott utifrån den lokala kontext som råder (Brå, 2024, s. 9).

För Svenskt Näringsliv är det viktigt att den brottsförebyggande samverkan med näringslivet och enskilda företag förstärks i praktiken, på lokal nivå. Det inbegriper att både kommunerna och polisen ser det som självklart att inkludera näringslivet och företagen som samverkanspartner.⁸

⁸ Det är också viktigt att inkludera branschorganisationer som arbetar med att förhindra brott i det brottsförebyggande arbetet.

Vad gäller polisens arbetssätt är Norge intressant. Där har polisen har särskilt utsedda näringslivskontakter (se vidare i faktarutan). Det skulle kunna vara ett sätt att förstärka samverkan mellan polisen, näringslivet och företagen även i Sverige. I Storbritannien har polisen också underlättat för företagare och allmänhet att komma i kontakt med polisen. Det är till exempel möjligt att anmäla brott digitalt, via en särskild sida för företag på polisens hemsida och det finns också en mobilapplikation. Det ökar servicen och tillgängligheten för företag och allmänhet.

Utblick Norge: Polisen har särskilda näringslivskontakter

I Norge har polisen sedan 2015 etablerat så kallade näringslivskontakter. Det innebär att alla polisdistrikt har en person som arbetar brottsförebyggande i kontakt med företag och organisationer.

Näringslivskontakternas uppgift är både att arbeta för att förebygga och minska arbetslivskriminalitet och brottslighet riktad mot näringslivet. Funktionen ska säkerställa en god lokal samverkan mellan polis, näringsliv, säkerhetsmyndigheter och andra aktörer i samhället. Målet är att polisen ska kunna ligga i framkant när det gäller det brottsförebyggande arbetet kopplat till företag.

Källa: <https://www.politiet.no/kontakt-politiet/naringslivskontakter/>.

Forskaren Per-Olof H. Wikström menar också att det är viktigt för företagen att engagera sig mer i förebyggande satsningar som gör att så få som möjligt ska uppfatta brott som ett alternativ. Budskapet är snarast att ta prevention på större allvar och påverka politiker till den typen av satsningar och att exempelvis på lokal nivå bli en samarbetspartner i brottsförebyggande arbete som har mer social karaktär (Wikström, 2023). Liknande tankegångar finns i regeringens nya strategi för att motverka att barn och unga dras in i kriminalitet. Exempelvis lyfter regeringen att näringslivet är en viktig aktör som utöver att skapa arbetstillfällen, ”även kan bidra med exempelvis sommarjobb, praktikplatser och mentorsprogram” (Regeringskansliet, 2024, s. 12).

De senaste åren har präglats av ett ensidigt fokus på att bekämpa organiserad brottslighet. Det med rätta då det är systemhotande. Samtidigt behöver även förmågan att bekämpa andra brott prioriteras högre för att värna förtroendet för rättsväsendet som undermineras om det är lätt att komma undan med brott som ses som mindre allvarliga såväl som för att motverka rekryteringen till kriminalitet.

Både mängdbrott och brott kopplat till organiserad brottslighet behöver utredas och bekämpas mer effektivt. Satsningar som innebär ett bredare fokus för det brottsbekämpande arbetet behövs.

Allvarliga konsekvenser av brott mot företag

Konsekvenser av brott mot företag finns på samhälls- och företagsnivå

Brott mot företag får omfattande konsekvenser som sträcker sig från det enskilda företaget till hela samhället.

De företag som utsätts för brott drabbas förstas av direkta förluster, det som stulits eller förstörts vid skadegörelse. Bedrägerier och cyberbrott kan dessutom innebära betydande ekonomiska förluster. Andra konsekvenser för företagen är att de kan behöva advokater och delta i rättegångar och brottsutredningar. Det gör att både tid och resurser måste ägnas åt att hantera brott, vilket kan påverka verksamheten negativt. Företag som utsätts för brott tenderar även att få högre försäkringspremier och som den här rapporten visar, företagen ser sig nödgade att själva investera i säkerhetslösningar som gör att riskerna att utsättas för brott minskar. Risker för brott kräver också säkerhetsrutiner och utbildning av personal i dessa. Risker att utsättas för brott bidrar till otrygghet men att drabbas av brott påverkar inte sällan det psykiska måendet hos företagaren och dess anställda, vilket i sin tur ger negativa konsekvenser för verksamheten och produktiviteten.

Utsatthet för brott kan dessutom påverka ett företags strategiska beslut kring expansion, investeringar och etableringar. Konkurrensförhållanden snedvrids när vissa företag systematiskt drabbas hårdare än andra av brottslighet. Befinner sig företaget i ett område med omfattande brottslighet minskar företagets möjligheter att rekrytera personal och attrahera kunder. Forskning visar att hög brottslighet indirekt påverkar företagets intäkter när kunder skräms bort (Lappi et al, 2024). När företagets lönsamhet minskar till följd av brottsutsatthet leder det till minskade skatteintäkter och i värsta fall kan företag tvingas skära ner eller stänga, vilket i så fall leder till arbetslöshet och ekonomisk nedgång i lokalsamhällen.

Att företag i exempelvis speciellt brottsutsatta områden väljer att flytta sin verksamhet får stora konsekvenser. Området får färre arbetsplatser, minskat serviceutbud, fler tomma skylfönster och färre anledningar för människor att besöka platsen. Området blir helt enkelt mindre attraktivt, mer folktomt och mer otryggt liksom att den ofta redan befintliga segregationen riskerar att spådas på.

Att företag i exempelvis speciellt brottsutsatta områden väljer att flytta sin verksamhet får stora konsekvenser. **Området blir helt enkelt mindre attraktivt, mer folktomt och mer otryggt.**

Näringslivets säkerhet och stabilitet är avgörande också för att upprätthålla ett motståndskraftigt (resilient) samhälle och ett robust totalförsvär. Även i det perspektivet är brott mot företag skadlig. På kort sikt innebär företagets utsatthet för brott ökade försäkringspremier och ett ökat behov av att vidta egna skyddsåtgärder. På längre sikt kan brottsutsatthet begränsa företagets möjligheter till investeringar och expansion särskilt i brottsutsatta områden. På lång sikt riskerar brottsligheten att störa marknadsmekanismerna, som till exempel konkurrens på lika villkor, vilket utgör ett hot för produktiviteten och således för den ekonomiska tillväxten. Det utgör också en potentiell risk för näringslivets stabilitet och kan äventyra svenska företags konkurrenskraft på den globala marknaden.

Ett starkt och stabilt näringsliv är helt centralt för samhällets försörjningsförmåga och beredskap vid kriser och i krigstid. Inträdet i Nato har ökat vikten av ett välfungerande näringsliv ytterligare. Företagen, som ansvarar för infrastruktur, försörjning och logistik, är avgörande för att skapa motståndskraft och långsiktig robusthet tillsammans med regeringen och myndigheter. Det är därmed nödvändigt att belysa företagets utsatthet för brott också som en faktor i upprätthållandet av den nationella säkerheten.

På lång sikt riskerar brottsligheten att störa marknadsmekanismerna, vilket utgör **ett hot för produktiviteten och således för den ekonomiska tillväxten**. Det utgör också en potentiell risk för näringslivets stabilitet och kan äventyra svenska företags konkurrenskraft på den globala marknaden.

På samhällsekonomisk nivå får brott mot företag långtgående ekonomiska och sociala konsekvenser.

En viktig poäng som Heeks et al (2018) lyfter är att det är viktigt att relatera brottsens konsekvenser till resurser för brottsbekämpning. Rättssystemet belastas av brott mot företag på så sätt att de leder till ökade behov av polisutredningar och rättsprocesser. Dessutom kan behov av fängelseplatser, övervakning och rehabiliteringsprogram för dömda förövare öka, vilket är kostsamt för samhället. Med tanke på de omfattande och allvarliga konsekvenser som brott mot företag är förknippade med bör satsningar på det brottsförebyggande arbetet ses som en högt prioriterad långsiktig besparing. Ett led i att öka samhällets resurser kan vara att stärka samhällsnyttig verksamhet genom att ändra skattereglerna om avdragsrätt för sponsring. Det skapar incitament för ökat engagemang och att bidra till samhällets gemensamma resurser mot kriminalitet.

Sammanfattningsvis skapar brott mot företag en komplex väv av konsekvenser som sträcker sig från den breda samhällsnivån till de enskilda företagens dagliga verksamhet.

” Vi är helt säkra på att vi kommer råka ut för brott igen!

Sisab-gruppen är specialiserade på transport och teknik och har specialkompetens inom styrd borring och schaktfria ledningsarbeten, bud- och transporttjänster, markentreprenad, el- och fiberteknik samt krossning och materialåtervinning av betong, asfalt och fyllnadsmaterial.

Ola Johnsson är koncernchef och beskriver utsattheten för brott så här:

– Det senaste året har vi haft stölder av maskiner och diesel, vi har haft inbrott i lokaler och bilar, stölder av verktyg och maskiner, och vi har utsatts för sabotage. Vi har ungefär ett brott i veckan.

– När det är stölder och sabotage blir det besvärligt. Då kan det bli stillestånd i verksamheten flera dagar. Det betyder att vi sedan måste jobba övertid för att komma i kapp och det innebär högre kostnader för oss.

Dieselstölder är vanliga men Ola Johnsson menar samtidigt att de hör till de mindre brotten och säger:

– När det är dieselstölder då kan vi jobba på. Det blir lite extra kostnader men vi jobbar på. Dieselstölder är inte det värsta.

– Vi skulle ju egentligen polisanmäla allt, men det tar tid att anmäla och det rinner ut i sanden. Småstölderna gör vi sällan något av, men de större anmäler vi, när det gäller hela maskiner. Det krävs för försäkringen och det märks också att försäkringspremierna har gått upp.

När företaget utsattes för en kabelstöld polisanmäldes den och polisen kunde också ta gärningsmännen och det hela ledde till fällande dom i tingsrätten. Men gärningsmännen hade inga pengar så företaget fick ändå ingen ersättning. Kabelstölden innebar dock att de tvingades göra om en hel dags arbete, vilket kostade företaget upp mot 40 000 kronor extra.

– Till vilken nytta ska vi polisanmäla? Ibland har vi haft GPS på våra maskiner så att det går att se var de tar vägen. Vi har kunnat se att de är på färjor till Polen och Litauen, men inget händer.

Ola Johnsson konstaterar också:

– Vi är helt säkra på att vi kommer drabbas av brott igen och det finns en viss uppgivenhet hos oss. Jag kan tycka att det är förjävligt, men jag mår inte dåligt av det själv. Vi har larm och kameraövervakning, vi har inhägnat parkeringar, vi tankar inte våra bilar på kvällen, utan på morgonen. Vi försöker på alla sätt att parkera så bra som möjligt men vissa maskiner kan vi inte flytta utan de står där de står när arbetsdagen är slut. Då har vi larm och kameror på de maskinerna.

– Vi försöker så gott vi kan att skydda oss mot brott på egen hand.

På frågan om vilket stöd polisen och kommunen borde ge för att öka tryggheten säger Ola Johnsson:

– Det kanske först är politikerna som måste vakna och ge mer resurser och verktyg till polisen och också kanske satsa lite tullen, att de har möjlighet att kolla så att fordon och maskiner inte går i väg.

– Politikerna måste förstå problemen och sen polisen. Vi har inte märkt av att kommunen fått större ansvar för det brottsförebyggande arbetet.

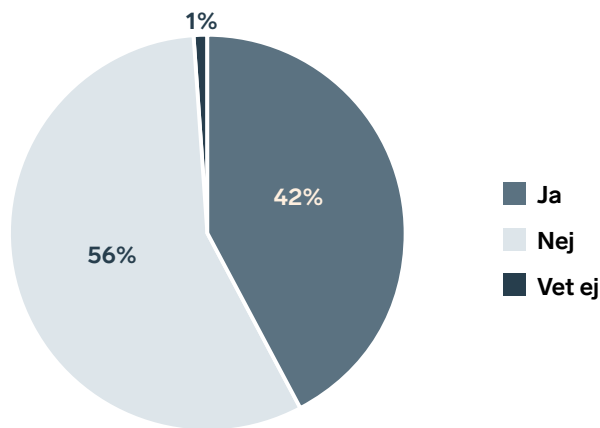
– Det är inte den här typen av brott som kommunerna jobbar med, avslutar Ola Johnsson.

” – Till vilken nytta ska vi polisanmäla? Ibland har vi haft GPS på våra maskiner så att det går att se var de tar vägen. Vi har kunnat se att de är på färjor till Polen och Litauen, men inget händer.

Fyra företag av tio vidtar egna brottsförebyggande åtgärder

Mot bakgrund av hur brottsligheten mot företag ser ut och att utredningen av dessa brott är lågt prioriterade, är det inte förvånande att företagen i stor utsträckning vidtar egna åtgärder för att förebygga och hantera brott. I Svenskt Näringslivs Demoskopundersökning visar det sig att 42 procent av företagen det senaste året har investerat i egna säkerhetslösningar. Jämfört med Svenskt Näringslivs förra undersökning motsvarar det en ökning med närmare 14 procent.

Diagram 10. Har ditt företag gjort egna investeringar de senaste 12 månaderna för att minska risken för att utsättas för brott?

Källa: Svenskt Näringsliv/Demoskop, juni-juli 2024.

Nära hälften av de företag som gjort egna investeringar i säkerhetslösningar har gjort det för att det finns en oro för att drabbas av brott framöver. Ytterligare cirka fyra av tio företag har gjort säkerhetsinvesteringar för att om möjligt undvika att drabbas av brott igen medan 4 procent har investerat i säkerhetslösningar på grund av mottagna hot om brott.

Det är tydligt att både oron för att utsättas för brott och utsattheten för brott driver företagen till egna satsningar på säkerhetslösningar. Det är förståeligt. Det är avgörande att samhället ökar det brottsförebyggande arbetet med fokus på samverkan mellan kommun, polis och näringsliv. Företagen kan inte på egen hand stå emot riskerna att utsättas för brott. Det är ett samhällsproblem som företagen inte kan lösa på egen hand.

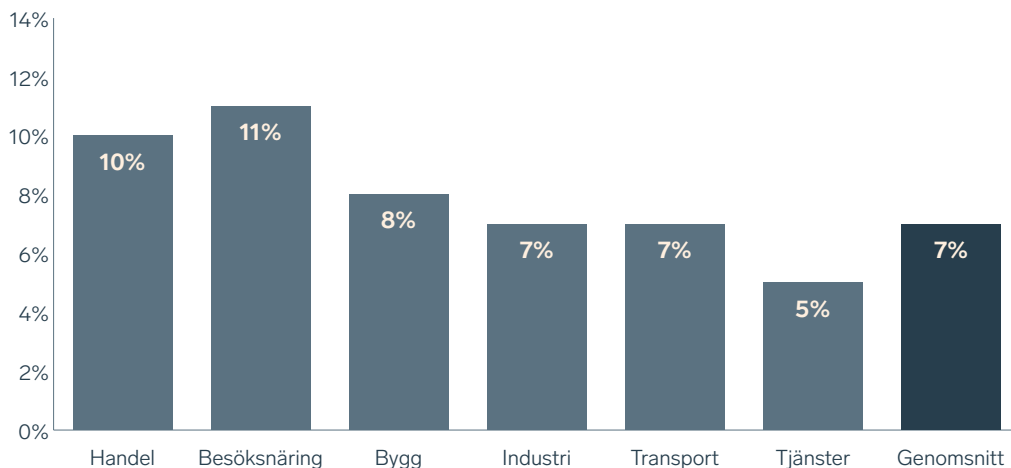
Brottsligheten mot företag är omfattande och utredningen av brotten är lågt prioriterat. Oron för att utsättas för brott och utsattheten för brott driver företagen till egna investeringar i säkerhetslösningar. Det är avgörande att samhället ökar det brottsförebyggande arbetet med fokus på samverkan mellan kommun, polis och näringsliv.

Företagen kan inte på egen hand stå emot riskerna att utsättas för brott.

Vart tionde företag har avstått investeringar på grund av oro eller utsatthet för brott

I de frågor som Svensk Näringsliv ställer runt hur företagen påverkas av oro eller utsatthet för brott, är det framför allt uteblivna investeringar i verksamheten som sticker ut på ett negativt sätt. Det senaste året är det i snitt nästan vart tionde företag som avstått från att göra investeringar i verksamheten till följd av oro för brott eller utsatthet för brott. I antal handlar det om närmare 23 500 företag.

Diagram 11. Har ditt företag valt att avstå från investeringar i verksamheten till följd av oro eller utsatthet för brott de senaste 12 månaderna?

Källa: Svenskt Näringslivs företagarpanel, april-maj 2024.

I relation till uteblivna investeringar är det färre företag som har övervägt att lägga ned delar av eller hela företagets verksamhet eller som har haft svårt att rekrytera personal till följd av oro eller utsatthet för brott. Det senaste året har det gällt i snitt 4 respektive 3 procent av företagen. Skillnaderna mellan branscherna är marginella.

De uteblivna investeringarna, övervägandena att lägga ned delar av eller hela företagets verksamhet och svårigheter att rekrytera personal till följd av oro eller utsatthet för brott ligger på liknande nivåer som tidigare år (Svenskt Näringsliv, 2023).

I snitt har nästan **vart tionde företag avstått från att göra investeringar i verksamheten till följd av oro för brott eller utsatthet för brott** det senaste året. I antal handlar det om närmare 23 500 företag.

Enskilda företagare kan inte på egen hand värja sig mot brott och otrygghet. Endast genom att flera aktörer samverkar strukturerat och strategiskt, kan oron och otryggheten som följer av brottsutsattheten dämpas och motverkas. Att brott förebyggs och bekämpas centralt för att värna det seriösa näringslivet och de seriösa företagen. Här har vi samlat våra 18 viktigaste rekommendationer till beslutsfattare på nationell, regional och kommunal nivå.

Involvera företagen för framgångsrik brottsbekämpning

Det finns höga politiska ambitioner när det gäller ett stärkt brottsförebyggande arbete i Sverige. Det stora ansvaret för samordning och genomförande vilar på kommun och polis. Vikten av att utforma brottsförebyggande insatser utifrån aktuella lokala problem- och lägesbilder är klart uttalat från politikens sida och varje kommun ska bland annat i samarbete med relevanta aktörer som näringslivet och civilsamhället, ta fram relevanta effektiva brottsförebyggande åtgärder.

När fler aktörer involveras i det brottsförebyggande arbetet blir åtgärder mer träffsäkra samtidigt som de får större effekt, starkare förankring och bättre spridning.

Enskilda företagare kan inte på egen hand värja sig mot brott och otrygghet. Brott mot företag är ett samhällsproblem. Endast genom att näringslivet, företagen och branschorganisationerna som arbetar med att förhindra brott involveras och tillsammans med andra aktörer samverkar strukturerat och strategiskt, kan oron och otryggheten som följer av brottsutsattheten dämpas och motverkas.

Att brott förebyggs och bekämpas är avgörande för att skapa en vardag fri från brott för företagare och deras anställda. Det är också centralt för att värna det seriösa näringslivet och de seriösa företagen.

Svenskt Näringsliv vill och kan vara en konstruktiv samarbetspartner för förändring. Här har vi samlat våra 18 viktigaste rekommendationer till beslutsfattare på nationell, regional och kommunal nivå.

REKOMMENDATIONER TILL REGERINGEN OCH RIKSDAGEN:

1. Öka prioriteten och resurserna för att minska både mängdbrott och brott kopplat till organiserad brottslighet, för att det är en långsiktig besparing som ökar tryggheten för allmänheten och företagen.
2. Förbättra skattereglerna om avdragsrätt för sponsring, för att skapa ett tydligt incitament för näringslivet att öka sitt engagemang att bidra till och stärka samhällets gemensamma resurser mot kriminalitet.
3. Inrätta en ny sammanhållen roll, till exempel en nationell samordnare inom regeringskansliet, med ett tydligt uppdrag i det brottsförebyggande arbetet, för att skapa bättre förutsättningar för långsiktiga strategier, tydligare styrning och ett mer sammanhållet arbetssätt.
4. Skärp straffen när någon systematiskt begår brott, för en större brottsförebyggande effekt och ett stärkt förtroende för rättsväsendet.
5. Förbättra förutsättningarna för kommuner, polisen och andra myndigheter att dela information med varandra och i vissa fall med näringslivet, för att identifiera och förebygga kriminalitet.

6. Ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att revidera och komplettera brottsstatistiken med brottskoder som identifierar brott mot företag, för att synliggöra och få en god bild av företagens utsatthet för brott.
7. Stärk samarbetet och öka informationsdelningen mellan Nationella cybersäkerhetscentret och näringslivet, för att förbättra företagens förmåga att motverka cyberhot och därigenom stärka samhällets samlade cybersäkerhet.

REKOMMENDATIONER TILL POLISMYNDIGHETEN:

8. Stärk polisnärvaron lokalt för att förebygga brott och öka tryggheten.
9. Rekrytera specialistkompetens och använd ny digital teknik, exempelvis AI och automatiserade analyser, för effektivare utredningsarbete och brottsbekämpning.
10. Inför nolltolerans mot brott och prioritera mängdbrotten, för att förhindra normalisering av brott och rekrytering till kriminalitet bland barn och unga.
11. Tillsätt en funktion som näringslivskontakt inom polisen, för att stärka samarbetet med näringslivet och möjliggöra en mer kunskapsbaserad, proaktiv och effektiv bekämpning av brott mot företag.
12. Förbättra servicen och tillgängligheten för företagare genom att underlätta att komma i kontakt med polisen och anmäla brott digitalt via en särskild sida för företag på polisens hemsida och en mobilapplikation likt polisen i Storbritannien har.
13. Inrätta ett råd vid polisens nationella IT-brottscentrum, liknande det som finns vid European Cybercrime Center, för att främja samverkan mellan offentliga och privata aktörer inom IT-säkerhet och förbättra bekämpning av cyberbrott.

REKOMMENDATIONER TILL KOMMUNERNA:

14. Kartlägg lokalt företagens utsatthet för brott och upplevda otrygghet, för att den lokala lägesbilden ska bli så komplett som möjligt.
15. Involvera det lokala näringslivet i upprättandet av lokala brottsförebyggande åtgärdsplaner, för att företagens engagemang, resurser och erfarenheter gör åtgärderna mer effektiva.
16. Bjud in representanter från näringslivet till det lokala brottsförebyggande rådet, för att på så sätt inkludera näringslivets lägesbilder i den brottsförebyggande planeringen.
17. Arrangera kontinuerliga dialogmöten mellan näringsliv, kommun och polis så att lägesbilder kan delas och gemensamma brottsförebyggande åtgärder planeras, för att fördjupa samverkan och förtroende mellan parterna.
18. Inkludera åtgärder mot brottslighet och otrygghet i kommunens näringslivsstrategi, för att integrera säkerhetsfrågor som en del av det strategiska arbetet med att förbättra kommunens företagsklimat.

Referenser

- Brå (2022). *Polisanmälda dataintrång. Karaktär, utmaningar, utvecklingsområden*. Brottsförebyggande rådet, 2022.
- Brå (2024). *Det brottsförebyggande arbetet i Sverige. Nuläge och utvecklingsbehov 2024*. Brottsförebyggande rådet, 2024.
- Heeks, Matthew, Reed, Sasha, Tafsiiri, Mariam & Prince, Stuart (2018). *The economic and social costs of crime*. Second edition. Research Report 99. July 2018.
- Lappi, Emma, Norbäck, Pehr-Johan & Persson, Lars (2024). *Produktivitet och produktivitetsutveckling i Sverige: Internationell jämförelse och reformmöjligheter*. Stockholm 2024-04-09.
- Livsmedelshandlarna (2023). *Det är inte kört – Sammanfattning. En roadmap för att tackla våldet och gängkriminaliteten i lokalsamhället*. Rapport framtagen av branschorganisationen Livsmedelshandlarna, september 2023.
- Polismyndigheten (2021). *De organiserade bedrägerierna. En rapport om bedrägerier kopplade till organiserade kriminella miljöer*. Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen, Nationellt Bedrägericentrum. Dnr: A354.340/2021.
- Polismyndigheten (2022a). *De dödliga bedrägerierna. En rapport om bedrägeribrottslighet och skjutvapenvåld*. Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen, Nationellt Bedrägericentrum. Dnr: A554.314/2022.
- Polismyndigheten (2022b). *Polismyndighetens strategi för det brottsförebyggande arbetet*. PM 2022:12. Saknr 480. 2022-06-03.
- Polismyndigheten (2023). *Årsredovisning 2023*. Dnr: A111.694/2023. Saknr: 978
- Regeringskansliet (2017). *Tillsammans mot brott. Ett nationellt brottsförebyggande program*. Kortversion av regeringens skrivelse 2016/17:126. Regeringskansliet, Justitiedepartementet.
- Regeringskansliet (2024a). *Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet*. Regeringens skrivelse 2023/24:67. Regeringskansliet, Justitiedepartementet.
- Regeringskansliet (2024b). *Barriärer mot brott – en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk och annan brottslighet*. Regeringens skrivelse 2023/24:68. Regeringskansliet, Justitiedepartementet.
- Riksrevisionen (2023). *Polisens hantering av mängdbrott – en verksamhet vars förmåga behöver förstärkas*. RiR 2023:2.
- Stockholms Handelskammare (2017). *Kriminaliteten förgiftar företaget i förorten*. Rapport 2017:07.
- Stockholms Handelskammare (2022). *Cyberbrott mot svenska företag – hur bygger vi en säkrare framtid?*

SOU 2023:1. *Skärpta straff för flerfaldig brottslighet*. Betänkande av Flerbrottsutredningen. Stockholm 2023.

Svensk Handel (2023). *Säkerhetspolitiskt program för Svensk Handel*. Våren 2023.

Svenskt Näringsliv (2018). *Brottslighetens kostnader för svenska företag*. Maj 2018.

Svenskt Näringsliv (2020). *Brottslighetens kostnader 2020*. Maj 2020.

Svenskt Näringsliv (2022). *Brottslighetens kostnader 2022*. Februari 2022.

Svenskt Näringsliv (2023). *Brottslighetens kostnader 2023*. November 2023.

Truesec (2024). *Threat Intelligence Report 2024. An In-Depth Analysis of the Cyber Threat Landscape*.

Wikström, H., Per-Olof (2023). *När brott blir ett acceptabelt handlingsalternativ – En analys av brottslighetens orsaker och dess implikationer för inriktningen av det brottsförebyggande arbetet*. På uppdrag av Stockholms Handelskammare. April 2023.

Metodbilaga

För att beskriva företagens utsatthet för brott har Svenskt Näringsliv under våren/sommaren 2024 genomfört två enkätundersökningar bland sina medlemsföretag.

Det gör att den här rapporten i stor utsträckning baseras på två enkätundersökningar om företagens utsatthet för brott de senaste 12 månaderna. Den ena är en enkät riktad till Svenskt Näringslivs Företagarpanel. Den andra är en enkät som Demoskop genomfört på uppdrag av Svenskt Näringsliv bland Svenskt Näringsliv medlemsföretag.

Svenskt Näringslivs Företagarpanel består av 13 200 medlemsföretag och totalt 4 459 företag (34 procent) har deltagit i en undersökning som genomfördes mellan 22 april och 17 maj 2024. I Demoskop-undersökningen som genomfördes från 4 juni till 3 juli 2024 deltog sammanlagt 2 764 företag. Det motsvarar 11 procent av urvalet.

Resultaten för båda undersökningarna har sedan viktats mot populationen ”företag i Sverige med minst en anställd” enligt SCB för att göra resultaten så representativa som möjligt för alla företag med anställda i Sverige. Enligt SCB:s företagsregister fanns i november 2023 drygt 335 000 företag med minst en anställd.⁹

⁹ https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__NV__NV0101/FDBR07N/.

